

Yenilenen İlköğretim Programlarının İlköğretim Müfettişleri, Okul Yöneticileri ve Öğretmenler Tarafından Algılanması ve Benimsenme Düzeyi

Yrd. Doç. Dr. Sevinç Peker
Yıldız Teknik Üniversitesi

Öğretim Görevlisi Gülenaz Selçuk
Celal Bayar Üniversitesi

Müfettiş Ergül Doğru
Milli Eğitim Bakanlığı

Yrd. Doç. Dr. Bayram Çetin
Celal Bayar Üniversitesi

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı, yenilenen ilköğretim programlarının ilköğretim müfettişleri, okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından algılanma ve benimsenme düzeylerini incelemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı araştırma modeliyle gerçekleştirilen araştırmada anket uygulaması kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini ilköğretim müfettişleri, okul yöneticileri ve öğretmenlerden oluşmaktadır (n=267).

Bulgular, Sonuç ve Öneriler: Araştırma sonuçları özellikle müfettişlerin yenilenen ilköğretim programına karşı olumlu yaklaşımlara sahip olduğunu ve öğretmen ve okul yöneticilerine göre program kapsamında kendilerinden beklenenleri çoğunlukla yerine getirmekte olduğunu ortaya koymaktadır. Üç görev grubu içerisinde yenilenen ilköğretim programına karşı algılamaları göreceli olarak daha düşük olan ve program kapsamında kendilerinden beklenenleri kısmen yerine getiren görev grubunun ise öğretmenler olduğu görülmektedir. Programın uygulayıcılar tarafından daha fazla benimsenmesi amacıyla, öğretmenlerin velilerle daha kolay etkileşim kurabilmesine yönelik altyapının oluşturulması, okul yöneticilerinin öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlamalarına yönelik becerilerinin geliştirilmesi, müfettişlerin bilgi ve deneyimleri ile öğretmenleri geliştirmeye yönelik davranışları sergilemeleri için teşvik edilmeleri önerilir.

Anahtar Sözcükler: Yenilenen ilköğretim programı, yapılandırmacı öğrenme

Abstract

Purpose: The purpose of this study is to examine the levels of perceptions and adoptions of primary school inspectors, administrators and teachers on the renewed primary education curricula.

Method: The survey instrument was used in this descriptive research study. The sampling included 267 primary school inspectors, administrators and teachers.

Findings, Conclusions and Recommendations: The results indicate that primary school inspectors have positive attitudes toward the renewed primary education curricula, and they accomplish the expected requirements of the program more than school administrators and teachers do. Within the three task groups, the teachers have the lowest positive perceptions on the renewed primary education curricula, and they fulfill the expected requirements of the program in a relatively lower scale. To further the adoption of the program by the practitioners, it is suggested that a structure is needed to be built so that (1) the school teachers interact more easily with the students and parents, (2) the school teachers get the chance to improve their professional skills, and (3) the school inspectors with their knowledge and experience exhibit behaviors that help improve teacher developments.

GİRİŞ

Öğretim programlarının çağdaş ihtiyaçlara göre düzenlenmesi bir ülkenin sağlıklı bir biçimde gelişimini sağlayabilmesi açısından son derece önemlidir. Günümüzün değişen koşulları doğrultusunda gelişmiş ülkeler eğitim sistemlerini, herkes için hayat boyu öğrenme yaklaşımıyla ele almakta ve bilgiye ulaşma yol ve yöntemlerini öğreten, etkin bir rehberlik hizmeti içeren, yatay ve dikey geçişlere imkan veren, piyasa meslek standartlarına uygun, üretime dönük eğitime ağırlık veren ve fırsat eşitliğini gözeten sistemler oluşturma çabası göstermektedir.

Toplumun değişen yapısı ve giderek artan talepleri eğitim sistemlerinin yukarıda belirtilen ilkeler doğrultusunda yapılandırılmasını gereklilik haline getirmektedir. Öte yandan Avrupa Birliği'ne üye olma yolunda ilerleyen ülkemiz, Avrupa Birliği'ne sunduğu Ulusal Programlar'da eğitimde kalitenin ve seviyenin artırılmasına yönelik çaba göstereceğini ve bu konunun kısa ve orta vadede öncelikli olarak ele alınacağını ifade etmiştir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2005). 2000'li yılların başında ülkemizde Avrupa Birliği'ne uyum amacıyla eğitim basamaklarında önemli yapısal ve içeriksel düzenlemelerin yapılması ve bu düzenlemeler doğrultusunda eğitim programlarının geliştirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. 2005-2006 öğretim yılından itibaren uygulanmaya konulan ve ülkemizin Avrupa'ya entegrasyonunda önemli bir adım olarak görülen "Yeni İlköğretim Programı" ise bu ihtiyacı karşılamak amacıyla geliştirilmiştir. (Altun ve Şahin, 2009)

Yenilenen ilköğretim programı yapılandırıcı yaklaşımı temel almaktadır. Bu doğrultuda program çoklu zeka ve öğrenci merkezli öğrenme gibi modern yaklaşımları içermektedir. (Kıroğlu 2006; Altun ve Şahin, 2009) Yapılandırmacı öğrenme ortamları, öğrencilerin öğrenmeyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına ve zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine imkan verecek şekilde düzenlemeler yapılmasını içermektedir. Böylece bireyler, daha önceki öğrenmelerini test etme, yanlışlarını düzeltme ve gerekli olduğu durumda önceki bilgilerinden vazgeçerek yerine yenilerini koyma imkanı bulmaktadır. (Adıgüzel, 2009) Bu doğrultuda program, öğrencinin öğrenme sürecine aktif olarak katılmasını amaçlayan, dersler arası yatay ve dikey ilişkileri dikkate alan, sınıf içi ve sınıf dışı öğrenme deneyimlerini

bütünleştirmeye önem veren bir anlayışla yapılandırılmıştır. (Altun ve Şahin, 2009)

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre düzenlenen eğitim ortamlarında öğretmen rollerinde geleneksel öğrenme yaklaşımlarına göre önemli değişiklikler öngörülmektedir. Öğretmenin öğrenciyi araştırmaya özendirme, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alması ve öğrencilere rehberlik etmesi öğretmenlerin yenilenen programdaki yeni rolüne örnek olarak verilebilir. (Adıgüzel, 2009) Öte yandan okul yöneticilerinin de rolleri yenilenen program kapsamında değişiklik göstermektedir. Öğrenmeye uygun ortamın hazırlanması, öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin sağlanması, velilere ve öğretmenlere yönelik bilgilendirme toplantılarının yapılması bunlara örnek olarak verilebilir.

Konu hakkında yapılan çeşitli araştırmalar, yenilenen ilköğretim programının uygulayıcılara ek yükler getirdiğini (çok fazla belge doldurulması gereği gibi) ve altyapı eksikliklerinin programın hedeflerine ulaşmasında engel oluşturduğunu göstermektedir (Korkmaz, 2006; Yıldırım 2006). Bu sorunların programın uygulayıcılar tarafından benimsenmesini zorlaştıracığı açıktır. Öte yandan programın başarılı olabilmesi öncelikle uygulayıcıların istek ve çabalarına bağlıdır. Bu nedenle öğretmenler, okul yöneticileri ve müfettişler yeni programın başarılı olmasında önemli bir paya sahiptir. Bu doğrultuda bu çalışmada yenilenen ilköğretim programlarının ilköğretim müfettişleri, okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından nasıl algılandığı ve ne düzeyde benimsendiği belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla çalışmada öğretmenler, okul yöneticileri ve müfettişlerden seçilen bir örneklem üzerinde anket uygulaması gerçekleştirilmiştir.

YÖNTEM

Yenilenen ilköğretim programlarının ilköğretim müfettişleri, okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından algılanma ve benimsenme düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma tanımlayıcı modelindedir.

Evren-Örneklem

Araştırma Manisa'daki ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmen, okul yöneticisi ve müfettişlerden kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada toplam 300 anket dağıtılmış sonuç olarak elde edilen geçerli anket sayısı 267 olmuştur (%89). Örneklem %73'ünü öğretmenler, %12'sini okul yöneticileri ve geri kalan %15'ini ise müfettişler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %50'si erkeklerden oluşmakta olup %79'u 10 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir ve %73'ü 35 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadır. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin ise %93'ü erkeklerden oluşmakta olup %92'si 10 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir ve %84'ü 35 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadır. Araştırmaya katılan müfettişlerin ise tamamı erkek, 10 yıl ve üzeri kıdeme sahip ve 35 ve üzeri yaş grubunda yer alan müfettişlerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğretmen, okul yöneticileri ve müfettişlerin yenilenen ilköğretim programlarını benimseme düzeylerini değerlendirmek üzere araştırmacı tarafından geliştirilmiş ölçekler uygulanmıştır. Araştırmada görev grubu için farklı içerikte ölçekler geliştirilmiştir. Ölçekler oluşturulurken içeriği Talim Terbiye Kurulu tarafından belirlenmiş yenilenen ilköğretim programlarına yönelik öğretmen, okul yöneticileri ve müfettişlerden beklentiler dikkate alınmıştır.

Öğretmenlere yönelik ölçekte toplam 18 ifade; okul yöneticilerine yönelik ölçekte toplam 17 ifade; müfettişlere yönelik ölçekte ise toplam 8 ifade yer almaktadır. Her bir ölçek için gerçekleştirilen faktör analizi sonuçları doğrultusunda ölçeklerin tek bir boyutu değerlendirdiği doğrulanmıştır (öğretmenlere yönelik ölçek için KMO=0,81 Barlett's Test=860,08 $p<0,00$; okul yöneticilerine yönelik ölçek için KMO=0,82 Barlett's Test=427,35 $p<0,00$; müfettişlere yönelik ölçek için KMO=0,71 Barlett's Test=62,23 $p<0,00$). Analizde bazı ifadelerin faktör yüklerinin 0,40'dan düşük olması nedeniyle öğretmenlere yönelik ölçekte 2 ifade; okul yöneticilerine yönelik ölçekte ise 1 ifade analiz dışı tutulmuştur. Söz konusu ifadeler ölçeklerden çıkarıldıktan sonra her bir ölçekte yer alan tüm ifadelerin ortalama değeri hesaplanarak her bir görev grubu için yenilenen ilköğretim programını benimseme düzeylerine ilişkin bir puan elde edilmektedir. Ölçekler için hesaplanan Cronbach's Alfa değerleri (öğretmenlere yönelik ölçek için 0,83; okul yöneticilerine yönelik ölçek için 0,94; müfettişlere yönelik ölçek için 0,77) ölçeklerin iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir ($\alpha>0,60$).

Ölçeklerde yer alan tüm ifadeler 5'li Likert ölçeğinde düzenlenmiştir. Buna göre elde edilen puanın yüksekliği ilgili görev grubundaki çalışanların yenilenen ilköğretim programını benimsediklerini (kendilerinden beklenen davranışları sergilediklerini) düşük puan ise tam tersi bir durumu ifade etmektedir.

Her bir görev grubuna ilişkin anket formunda ayrıca ilgili görev gruplarının yenilenen ilköğretim programlarına ilişkin algılamalarını değerlendirmek amacıyla tek bir ifade ile yenilenen ilköğretim programları hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Söz konusu ifadeye verilen yanıtlar 5'li Likert ölçeğinde düzenlenmiş olup elde edilen yanıtların yüksekliği ilgili görev grubundaki çalışanların yenilenen ilköğretim programları hakkında olumlu yönde algılamalara sahip olduğunu; düşük puan ise tam tersi bir durumu göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada anket uygulaması araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen sonuçlar ortalama ve standart sapma değerleri ile sunulmuş; değerlerin görev gruplarının çeşitli özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği iki kategorili (cinsiyet,

kıdem, branş/sınıf öğretmeni) değişkenlerde t testi ve üç kategorili (yaş, görev grupları) değişkenlerde ANOVA analizi ile analiz edilmiştir.

BULGULAR

Yenilenen İlköğretim Programına Yönelik Algılamalar

Araştırma kapsamındaki öğretmen, okul yöneticisi ve müfettişlerin yenilenen ilköğretim programına yönelik algılamaları incelendiğinde (Tablo 1) özellikle müfettişlerin yenilenen ilköğretim programını olumlu yönde değerlendirdiği ortaya çıkmaktadır. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin ise yenilenen ilköğretim programına karşı algılamaları olumluya yakındır. Üç görev grubu içerisinde göreceli olarak en düşük algılama öğretmenlere aittir. ANOVA analizi sonucuna göre görev gruplarının ilköğretim programına karşı tutumlarının birbirlerinden anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmektedir.

Tablo 1. Yenilenen ilköğretim programına yönelik algılamalara ilişkin betimsel istatistikler

	n	O	SS	F	p
Öğretmenler	171	3,77	0,93		
Okul Yöneticileri	39	3,92	0,62	2,06	0,12
Müfettişler	28	4,10	0,62		
Genel Ortalama	238	3,83	0,86		

Öğretmenlerin yenilenen ilköğretim programına yönelik algılamalarının cinsiyet, yaş, kıdem ve branşlarına göre farklılık gösterip göstermediği analiz edildiğinde (Tablo 2) öğretmenlerin yenilenen ilköğretim programına yönelik algılamalarının söz konusu özelliklerine göre anlamlı farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Benzer şekilde okul yöneticilerinin yenilenen ilköğretim programına yönelik algılamalarının da cinsiyet, yaş ve kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir. Buna göre araştırmaya dahil olan tüm öğretmen ve okul yöneticilerinin yenilenen ilköğretim programına yönelik algılamalarının benzer nitelikte olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Yenilenen ilköğretim programına yönelik algılamaların öğretmen ve okul yöneticilerinin çeşitli özelliklerine göre farklılıkları

			n	O	SS	t/F	p
Öğretmenler	Cinsiyet	Erkek	84	3,82	1,03	0,81	0,42
		Kadın	77	3,70	0,83		
	Yaş	18-34	42	3,98	0,84	1,74	0,18
		25-44	75	3,65	0,94		
		45 ve üzeri	50	3,70	0,97		
	Kıdem	10 yıldan az	34	4,00	0,70	1,61	0,11
		10 yıl ve üzeri	135	3,71	0,98		
	Sınıf/Branş	Sınıf	118	3,75	0,91	-0,55	0,59
Branş		53	3,83	0,99			
Okul Yöneticileri	Cinsiyet	Erkek	36	3,92	0,65	-0,22	0,83
		Kadın	3	4,00	0,00		
	Yaş	18-34	4	3,50	0,58	2,18	0,13
		25-44	22	4,05	0,49		
		45 ve üzeri	11	4,09	0,54		
	Kıdem	10 yıldan az	3	3,67	0,58	-0,74	0,47
10 yıl ve üzeri		36	3,94	0,63			

Yenilenen İlköğretim Programının Benimseme Düzeyi

Araştırma kapsamındaki öğretmen, okul yöneticisi ve müfettişlerin yenilenen ilköğretim programını benimseme düzeyleri incelendiğinde (Tablo 3) üç görev grubunun da yenilenen ilköğretim programı kapsamında kendilerinden beklenenleri “kısmen” yerine getirdiklerini ifade ettikleri ortaya çıkmaktadır. Üç görev grubu içerisinde özellikle müfettişlerin, okul yöneticileri ve öğretmenlere kıyasla yenilenen ilköğretim programı kapsamında kendilerinden beklenenleri daha fazla yerine getirdiklerini ifade ettikleri görülmektedir. Söz konusu görev grupları içerisinde göreceli olarak en düşük değerlendirme öğretmenler tarafından yapılmıştır. ANOVA ve ardından gerçekleştirilen Tukey HSD testi sonuçlarına göre özellikle müfettişler ve öğretmenlerin değerlendirmelerinin birbirlerinden anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3. Yenilenen ilköğretim programının benimsenme düzeyi

	n	O	SS	F	p
Öğretmenler	196	3,53	0,58		
Okul Yöneticileri	39	3,66	0,75	3,46	0,03*
Müfettişler	32	3,82	0,46		
Genel Ortalama	267	3,59	0,60		

* $p < 0,05$

Öğretmenlerin yenilenen ilköğretim programını benimseme düzeylerinin cinsiyet, yaş, kıdem ve branşlarına göre farklılık gösterip

göstermediği iki kategorili değişkenlerde t testi ve üç kategorili değişkenlerde ANOVA analizi ile analiz edildiğinde (Tablo 4) özellikle sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenlerine kıyasla anlamlı seviyede daha yüksek değerlendirmeler yaptıkları görülmektedir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin yenilenen programı benimseme ya da program kapsamında kendilerinden beklenenleri yerine getirme konusunda branş öğretmenlerinden daha fazla çaba sergiledikleri söylenebilir. Öğretmenlerin değerlendirmeleri cinsiyet, yaş ve kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Benzer şekilde okul yöneticilerinin de yenilenen ilköğretim programını benimseme düzeylerinin ise yöneticilerin cinsiyet, yaş ve kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

Tablo 4. Yenilenen ilköğretim programına yönelik benimseme düzeylerinin öğretmen ve okul yöneticilerinin çeşitli özelliklerine göre farklılıkları

			n	O	SS	t/F	p
Öğretmenler	Cinsiyet	Erkek	97	3,49	0,57	-1,51	0,13
		Kadın	87	3,61	0,58		
	Yaş	18-34	47	3,48	0,68	0,21	0,81
		25-44	83	3,55	0,56		
		45 ve üzeri	61	3,54	0,53		
Kıdem	10 yıldan az	38	3,56	0,65	0,32	0,75	
	10 yıl ve üzeri	155	3,53	0,56			
Sınıf/Branş	Sınıf	135	3,65	0,54	4,04	0,00**	
	Branş	61	3,30	0,61			
Okul Yöneticileri	Cinsiyet	Erkek	36	3,61	0,75	-1,63	0,11
		Kadın	3	4,33	0,53		
	Yaş	18-34	4	3,43	0,38	0,57	0,57
		25-44	22	3,70	0,69		
		45 ve üzeri	11	3,85	0,74		
	Kıdem	10 yıldan az	3	3,47	0,46	-0,48	0,64
10 yıl ve üzeri		36	3,68	0,77			

**p<0,01

Öğretmenlerin yenilenen ilköğretim programı kapsamında kendilerinden beklenenleri yerine getirme düzeyleri ölçekte yer alan davranışlar kapsamında incelendiğinde (Tablo 5) öğretmenlerin özellikle “Türkçeyi doğru, güzel ve etkili bir şekilde kullanma”, “Sınıf içi etkinlikler düzenlerken öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurma”, “eğitimde yeni yaklaşımlar doğrultusunda bilgilerini güncelleştirme” ve “öğrenci velileri veya aileleri ile sürekli iş birliği ve iletişim içinde olma” konularında ortaya çıktığı görülmektedir. Öğretmenlerin program kapsamında yerine getirmediğini ifade ettikleri davranışlar ise “velilere okuyabilecekleri kitaplar önerme ve geri bildirim almak için çeşitli ortamlar oluşturma” ile “velinin yetersiz veya ilgisiz kaldığı durumlarda öğrencilerle gönüllü velilerin ilgilenmesini sağlama” olmuştur.

Tablo 5. Öğretmenlerin yenilenen ilköğretim programını benimseme düzeyi

		n	O	SS
Çoğunlukla Yerine Getirilen Davranışlar	Türkçeyi doğru, güzel ve etkili bir şekilde kullanmak	193	4,33	0,78
	Sınıf içi etkinlikler düzenlerken öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurmak	196	4,21	0,79
	Eğitimde yeni yaklaşımlar doğrultusunda bilgilerini güncelleştirmek	196	4,07	0,79
	Öğrenci velileri veya aileleri ile sürekli iş birliği ve iletişim içinde olmak	195	4,01	0,98
Çoğunlukla Yerine Getirilmeye Yakın Davranışlar	Öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını belirlemek	192	3,97	0,82
	Öğrencileri çalışma yöntemi konusunda bilgilendirmek ve öğrencinin takip edeceği bir çalışma programı hazırlamak	195	3,87	0,92
	Program hakkında yeterli ve doyurucu bilgi sahibi olmak; uygulamada ortaya çıkabilecek olan problemlere çözüm üretmek	193	3,85	0,72
	Öğrenciler için okuma listesi oluşturmak ve zaman içinde geliştirmek	193	3,85	1,18
	Yıllık planların hazırlanmasında ve konuların işlenmesinde diğer alanlarla iş birliği içinde olmak	196	3,81	1,02
	Diğer öğretmenleri yapılan etkinlikler konusunda bilgilendirmek	195	3,72	1,00
Kısmen Yerine Getirilen Davranışları	Her öğrencinin kişisel bilgilerinin yer aldığı sınıf öğretmeni klasörü oluşturmak	193	3,49	1,35
	Etkinliklerde kullanılan malzemelerden bir arşiv oluşturmak	195	3,08	1,18
	Öğrencilerin her türlü gelişimleri ile ilgili konularda velilere seminerler vermek	194	3,01	1,21
	Öğrencinin ders saati dışında ev ortamında takibini yapmak ve bu ortamlarda da iletişim kurmak	191	2,86	1,19
Yerine Getirilmeyen Davranışlar	Velilere okuyabilecekleri kitaplar önermek ve geri bildirim almak için çeşitli ortamlar oluşturmak	195	2,29	1,25
	Velinin yetersiz veya ilgisiz kaldığı durumlarda öğrencilerle gönüllü velilerin ilgilenmesini sağlamak	193	2,21	1,27

Okul yöneticilerinin yenilenen ilköğretim programı kapsamında kendilerinden beklenenleri yerine getirme düzeyleri ölçekte yer alan davranışlar kapsamında incelendiğinde (Tablo 6) okul yöneticilerinin özellikle “yıl içinde yapılacak etkinliklerin öğretim yılı başındaki toplantılarda tüm alan öğretmenleri arasında belirlenmesini sağlama”, “program hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmak; uygulamada ortaya çıkabilecek olan problemlere çözüm üretme”, “öğretmenler arasında koordinasyonu sağlama” ve “öğretmenlerin bilgi ve deneyimlerini birbirleriyle paylaşabilecekleri ortamlar

hazırlama” konularında ortaya çıktığı görülmektedir. Okul yöneticilerinin program kapsamında yerine getirmediğini ifade ettikleri herhangi bir davranış bulunmamaktadır. Göreceli olarak en düşük sıklıkta yerine getirilen davranış ise “ünite/tema değerlendirme toplantıları düzenleme” olmuştur.

Tablo 6. Okul yöneticilerinin yenilenen programı benimseme düzeyi

		n	O	SS
Çoğunlukla Yerine Getirilen Davranışlar	Yıl içinde yapılacak etkinliklerin öğretim yılı başındaki toplantılarda tüm alan öğretmenleri arasında belirlenmesini sağlamak	39	4,28	0,83
	Program hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmak; uygulamada ortaya çıkabilecek olan problemlere çözüm üretmek	39	4,23	0,63
	Öğretmenler arasında koordinasyonu sağlamak	39	4,13	0,83
	Öğretmenlerin bilgi ve deneyimlerini birbirleriyle paylaşabilecekleri ortamlar hazırlamak	39	4,03	0,93
Çoğunlukla Yerine Getirilmeye Yakın Davranışlar	Programın uygulanması için gerekli olan araç gereç ve diğer materyallerin teminini ve fizikî ortamın hazırlanmasını sağlamak	39	3,95	0,72
	Okulda laboratuvar ve kütüphane kurmak ve işlevsel hale getirmek	39	3,95	1,05
	Programın uygulanmasında öğretmenlerin belirlediği aylık ve yıllık hedeflerin yıl sonunda değerlendirmesini yapmak	39	3,74	1,25
	Okul dışı etkinliklerin gerçekleştirilmesinde kolaylık sağlamak	39	3,62	0,96
Kısmen Yerine Getirilen Davranışlar	Öğrenci ailelerine yönelik seminerler düzenlemek	39	3,49	1,10
	Öğretim yılı sonunda, öğretmenlerin yıl boyunca gerçekleştirdikleri etkinliklerin paylaştığı ortamlar hazırlamak ve çalışmalara bizzat katılmak	39	3,49	1,12
	Okulda, öğretmenlerin meslekî gelişimlerini sağlayacak çeşitli konularda seminerler düzenlenmesini sağlamak; okul dışında verilen bu tür seminerlere katılım konusunda yönlendirici ve yardımcı olmak	39	3,46	1,19
	Okulun internette web sayfasının hazırlanmasını ve programın uygulanmasında aktif olarak yararlanılmasını sağlamak	39	3,41	1,39
	Okulda, öğretmenlerin meslekî gelişmelerini olumlu etkileyecek filmler, belgeseller vb. seyretmeleri konusunda bilinçli ve uygulayıcı olmak	39	3,38	1,04
	Meslekî gelişimlerine katkı sağlayacak kitapları okumaları konusunda öğretmenlere rehberlik etmek, sunumları yapacak grupları oluşturmak, grup üyeleri arasındaki iş bölümüne yardımcı olmak, sunum için ortam hazırlamak ve diğer öğretmenlerin hazır bulunmasını sağlamak	39	3,38	1,23
	İşlenecek tüm üniteler/temalar ile yapılacak etkinlikler konusunda öğretmenlerin paralel olarak programları uygulamalarını sağlamak amacıyla aylık toplantı düzenlemek	38	3,37	0,97
	Ünite/tema değerlendirme toplantıları düzenlemek	38	3,13	0,96

Müfettişlerin yenilenen ilköğretim programı kapsamında kendilerinden beklenenleri yerine getirme düzeyleri ölçekte yer alan davranışlar kapsamında incelendiğinde (Tablo 7) müfettişlerin özellikle “Etkili iletişim kurma yollarından faydalanma” ve “program hakkında yeterli ve doyurucu bilgi sahibi olma” konularında ortaya çıktığı görülmektedir. Müfettişlerin program kapsamında yerine getirmediğini ya da kısmen yerine getirdiklerini ifade

ettikleri herhangi bir davranış bulunmamaktadır. Diğer tüm davranışlar müfettişler tarafından çoğunlukla yerine getirilme seviyesine yakındır. Göreceli olarak en düşük sıklıkta yerine getirilen davranışlar ise “Bilgi ve deneyimlerini aktarabileceği seminerler düzenleme” ve “öğretmenlere programın uygulanmasında sürekli rehberlik etme” olmuştur.

Tablo 7. Müfettişlerin yenilenen ilköğretim programını benimseme düzeyi

		n	O	SS
Çoğunlukla Yerine Getirilen Davranışlar	Etkili iletişim (eleştirmekten çok yol gösterme, kendisini karşısındakinin yerine koyma, güler yüzlü, nazik, sabırlı, iyimser, nesnel, akılcı olma, bilimsel düşünebilme vb.) kurma yollarından faydalanmak	31	4,19	0,83
	Program hakkında yeterli ve doyurucu bilgi sahibi olmak	32	4,00	0,51
Çoğunlukla Yerine Getirilmeye Yakın Davranışlar	Eğitimde yeni yaklaşımlar doğrultusunda bilgilerini güncelleştirmek	32	3,97	0,65
	Mevcut ve alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemleri konusunda öğretmenleri bilgilendirmek ve rehberlik yapmak	32	3,91	0,69
	Öğretim yöntem ve teknikleri konusunda uygulamalı rehberlik yapmak	31	3,81	0,83
	Okullar arasında etkinlikler ve seminerler konusunda bilgi taşıyıcısı olmak	32	3,75	0,76
	Bilgi ve deneyimlerini aktarabileceği seminerler düzenlemek	32	3,50	0,72
	Öğretmenlere programın uygulanmasında sürekli rehberlik etmek (Uygulamaya yönelik olarak elektronik posta, telefon vb. ile gönderilen mesajları en kısa süre içinde cevaplamak)	32	3,50	0,92

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırma sonuçları özellikle müfettişlerin yenilenen ilköğretim programına karşı olumlu yaklaşımlara sahip olduğunu ve öğretmen ve okul yöneticilerine göre program kapsamında kendilerinden beklenenleri çoğunlukla yerine getirmekte olduğunu ortaya koymaktadır. Üç görev grubu içerisinde yenilenen ilköğretim programına karşı algılamaları göreceli olarak daha düşük olan ve program kapsamında kendilerinden beklenenleri kısmen yerine getiren görev grubunun ise öğretmenler olduğu görülmektedir. Buna göre özellikle müfettişlerin yenilenen programa daha kolay adapte oldukları söylenebilir. Öğretmenlerin, özellikle branş öğretmenlerinin, ise yeni programa gerek davranışları gerekse tutumları itibarıyla tam anlamıyla uyum gösterememiş oldukları ileri sürülebilir.

Öğretmenlerin program kapsamında sergilemeleri gereken ancak sergilemediklerini ifade ettikleri davranışların velilerle ilgili faaliyetleri (velilere

okuyacakları kitaplar önermek, gönüllü velilerin öğrencilerle ilgilenmesini sağlamak) içermektedir. Okul yöneticilerinin ise kısmen sergilediği davranışların genel itibarıyla öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamak ve kendileriyle toplantılar düzenlemekle ilgilidir. Müfettişlerin göreceli olarak daha az sıklıkla sergilediği davranışlar ise bilgi ve deneyimlerini öğretmenlere aktarmak ile ilgilidir. Buna göre yenilenen programda her görev grubunun farklı alanlarda eksikleri olduğu ya da henüz benimsememiş ya da benimsemekte zorlandıkları alanların olduğu ortaya çıkmaktadır.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda yenilenen programın etkinliğinin artırılması amacıyla öncelikle öğretmenlerin program hakkındaki algılamalarının olumlu yönde artırılmasına yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi önerilir. Öğretmenlerin velilerle daha kolay etkileşim kurabilmesine yönelik altyapının oluşturulması öğretmenlerin programa uyum sağlamasını kolaylaştıracak unsurlar olarak ele alınabilir. Benzer şekilde okul yöneticilerinin öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlamalarına yönelik daha fazla imkana sahip kılınması ya da okul yöneticilerine öğretmenlerin gelişime açık yönlerini doğru değerlendirebilme ve bu konularda onları doğru yönlendirebilme becerilerinin kazandırılması önerilir. Müfettişlerin yenilenen programa karşı olumlu yaklaşımları özellikle öğretmenlerin programı benimsemelerinin sağlanması amacıyla yararlanılabilecek bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Bu doğrultuda müfettişlerin bilgi ve deneyimleri ile öğretmenleri geliştirmeye yönelik davranışları sergilemeleri teşvik edilebilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A. (2009). Yenilenen İlköğretim Programının Uygulanması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Yıl 9, Sayı 17, 77-94.
- Altun, T. ve Şahin, M. (2009). Değişen İlköğretim Programının Sınıf Öğretmenleri Üzerindeki Psikolojik Etkilerinin İncelenmesi Üzerine Nitel Bir Araştırma. Kastamonu Eğitim Dergisi. Cilt:17, No:1, 15-32.
- Kıroğlu, K. (2006). 13. Yeni İlköğretim Programları (1 – 5. Sınıflar). Ankara.
- Korkmaz, İ. (2006). Yeni İlköğretim Programının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi. 15. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi, Bildiri Kitabı. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 14-16 Nisan 2006. Ankara. 2. Cilt, 249-261.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB). (2005). MEB Müfredat Geliştirme Süreci: 10. Programların Geliştirilmesini Gerekli Kılan Nedenler. Ankara. <http://ttkb.meb.gov.tr>. İndirme Tarihi: 12.03.2010.
- Yıldırım, M. C. (2006). Yeni İlköğretim Programının Değerlendirilmesi. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi, Bildiri Kitabı. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 14-16 Nisan 2006. Ankara. 2. Cilt, 261-269.

